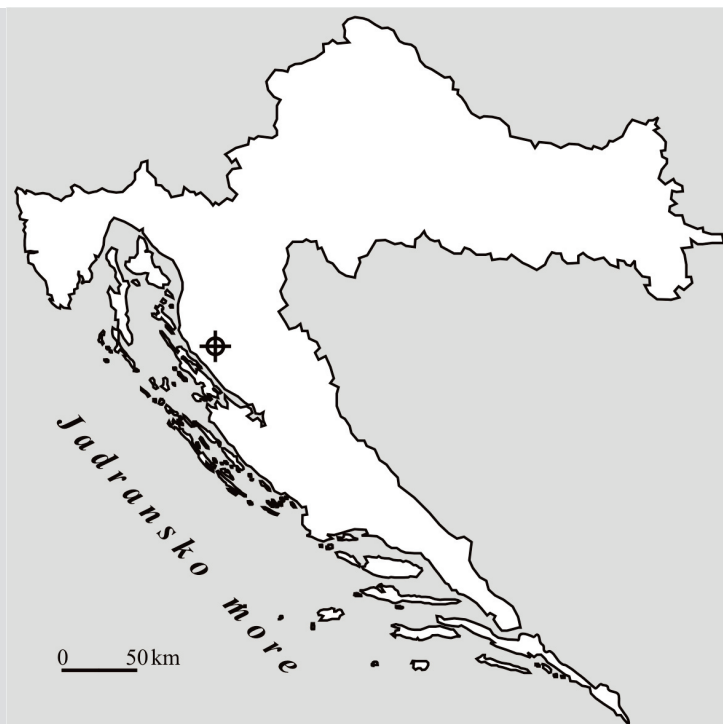


ISTRAŽIVANJA

JAMA SNJEŽNA KRALJICA (-237 m) JAPAGE, SREDNJI VELEBIT

PIŠE: Dalibor Reš
Speleološka udruga "Estavela"
Kastav



PREGLED ISTRAŽIVANJA

Jamu "Snježna kraljica" pronašli su Nataša Matoš i Hrvoje Cvitanović (SKUS) za vrijeme speleološkog kampa "Paleži 2004.". Ova jama je istraživana pred kraj ljetnog kampa i zbog nedostatka vremena jedina nije istražena u potpunosti. Iako je odmah istražena i izmjerena do dubine od 83 m istraživačima ne da mira jedno suženje preusko za prolazak čovjeka, ali s jakim strujanjem zraka. Alen Kapidžić topografski snima, a Nikola Gruborović, Grgo Puljas i Rudi Reš proklesavaju suženje i vade blokove. Nikola Gruborović i Rudi Reš silaze dalje posljednji dan istraživanja i dobro procjenjuju dubinu na približno -120 m. Time ta jama postaje i najdublja jama istražena na kampu. Prilikom pregledavanja novog djela, Nikola Gruborović primjećuje da se na dnu zrak gubi i odlazi kroz prolaz desetak metara iznad dna (Kapidžić A., 2004.). U sljedećoj akciji koju Estavela organizira 22. – 24. kolovoza 2005. godine, ekipa S.U. Estavele i S.U. Spelunke snima prethodno novoistražene



Pod ulaznom vertikalom (-70 m)

foto: Sanja Antolić

prostore, Nikola Gruborović dodatno proklesava suženje nazvano "rapidograf" i, krećući se prema zračnom strujanju, pronalazi novi put u dubinu. Ante Škrobonja, Ivica Seitz i Igor Markanjević vode opremanje jame, Alen Kapidžić i Sanja Antolić fotografiraju, Ante Škrobonja i Dalibor Reš topografski snimaju novoistražene dijelove, a Snježana Zbašnik, Igor Markanjević, Ivan Glavaš, Ivica Seitz i Gorana Miščenić, po završetku istraživanja u nedjelju ujutro, raspremaju jamu. Nova dubina jame iznosi -237 m. Na dnu jame kanal se ne zatvara, već postaje preuzak za prolazak. U kanalu-meandru lagano teče voda i osjeti se jako strujanje zraka.

PRISTUP

Krećemo li iz pravca Perušića skrenut ćemo desno za Pazarište. U Pazarištu odmah poslije Bufeta "Ive" skrenut ćemo na drugom raskršću lijevo na makadamsku cestu. Ovom cestom vozimo u smjeru Bubinice i poslije drugog "kamenoloma" na prvom raskršću (koje se nalazi pod samom serpentinom) skrećemo desno. Makadam nas vodi vijugavim putem koji polako gubi visinu sve do dvije jake serpentine. Od serpentine se vraćamo zavoj više, otkuda ulazimo u šumu u pravcu zapada. Pratimo sustav ponikva s desne strane i poslije 200tinjak metara s desne se strane otvara veliki pukotinski ulaz u jamu. Prilikom istraživanja ili posjeta ove jame valja biti na velikom oprezu prilikom pristupa jer je ulaz vrlo strm i pun kršja. Čak i uz veliki oprez kamenje pada u vertikalnu i može povrijediti speleologe na užetu, kao što je bio primjer u ljeto 2004. kad je *samoinicijativni* odron kršja lakše ozlijedio Franu Kožemelja.

Koordinate položaja ulaza

Ispod Rapidografa (-130 m)

foto: Dalibor Reš



u jamu:

X: 5510822

Y: 4942,828

Z: 1175

Pločica: 069,019

OPIS OBJEKTA

Ulaz u jamu postavljen je od velikog stabla smreke, desetak metara niže dvostruko je sidrište ispod kojega je 50metarska vertikalna. Tlo pod vertikalom i zidovi prekriveni su ledom, spuštamo se niz snježnu kosinu i prelazimo još dva međusidrišta i dolazimo na raskršće. Desno je prva najniža točka (-83 m), a jama se nastavlja na kraju lijevog kanala. Metar i pol iznad tla nalazi se uska pukotina i iznad nje sidrište izrađeno pomoću

dva spit-fixa promjera 8 mm. Nakon 3 m silazimo u prostorijicu iz koje moramo prijeći metar i pol kroz suženje u usku vertikalnu. Nakon jednog međusidrišta dolazimo do proširenja i većeg kamenog bloka ispod njega prelazimo još 3 međusidrišta do sljedećeg tla. Kad stignemo na tlo prekriveno zemljom crnicom i glinom iza leđa nam se skriva na dva metra visine ulaz u sljedeću usku vertikalnu koju možemo otklopiti, nakon toga silazimo u malu prostorijicu kojoj je tlo posuto kršjem, iza uskog prolaza ulazimo u nešto veći prostor, s lijeva je dimljak začepljen blokovima i niska niša koja također završava u zarušenju. Ispod dimnjaka nalazi se vertikalna koja nas spušta

ISTRAŽIVANJA

na drugo dno (-136 m). Tlo je prekriveno kršjem i glinom, a uz jednu nezanimljivu pukotinu nema perspektivne za daljnja istraživanja. Vraćamo se cca. 35m više, 12tak metara iznad tla na užetu se ljuljamo, tj. priječimo u lijevo i dolazimo do linka za dalje, u zidu je nekoliko fixeva za opremanje gelendera. Nakon prijelaza na policu u vertikali zbog užine lako se penjemo 2 m više na sljedeću, s lijeve strane je sljedeći fix, plafon se sužava i nastavlja pukotinski, tlo je prekriveno sitnim sedimentom nalik suhom "alpskom mlijeku", ovdje se osjeti jako strujanje zraka. Nakon 2 m dolazimo do lijevog zavoja. Ovdje se nalazi i fix za opremanje nastavka jame. Kanal se sužava i snižava do te mjere da nam ostavlja mjesta dovoljno za prolaz tijela. Na nos upadamo u vertikalu. Odmah iznad okna je sljedeći fix. Ulazimo u vertikalu i iznad gotovo svake police se na plafonu nalazi fix za međusidrište, nakon 2 sidrišta spuštamo se 15tak metara i dolazimo do proširenja, sidrište je gore desno na plafonu. Od ovog sidrišta prestaju police s kršjem i spuštamo se niz kosi "tobogan" 28 m do ulaza u sljedeću vertikalu. Zidovi nestaju, međusidrište postavljamo 7 m lijevo zbog odmicanja od vertikale i moguće vode. Spuštamo se 30 m niže na tlo velike dvorane koja lijepo zvoni. U visini se nazire jedan dolazni dimnjak i još jedan ogroman, paralelan s vertikalom kroz koju smo sišli. Pokušavamo mu izmjeriti visinu laserom, no ne uspijevamo. Tlo je prekriveno kršjem, a ispod vertikale kojom smo se spustili nalazi se manji bazen vode. Dvorana ima ovalni oblik (7 x 10), a osim nastavka kanala ima jedan kraći kanalić koji nakon 5 m završava suženjem. Iznad tog kanala na cca. 20 m visine nalazi se okno s dolaznim

kanalom. Spuštamo se dalje u jamu. Pratimo kosinu s kršjem dolazimo do prvog sidrišta i zatim u vertikalu u obliku uske elipse, sa suprotne strane se vidi okno i čuje kapanje vode, 28 m niže stajemo na rub sljedeće vertikale, tlo je živa stijena s nešto kršja i vodom koja dolazi iz paralelne vertikale. Spuštamo se još 12 m i ulazimo u široki meandar. Prvih desetak metara meandar je širok 3 m i visok, no nakon toga za nastavak moramo leći na tlo i ući u niski i uski dio. Odmah nakon lijeganja, silazimo skoro 2 m u uski meandar visok 2 m koji se postepeno širi do metra i svako toliko priprema neku vratolomiju za prolazak u nastavak kanala. Poslije 20tak metara meandra dolazimo do proširenja s dimnjakom.

Iz ove prostorijice spuštamo se 2 m u zadnji prolazni komadić meandra, tlo je posuto kršjem i oblucima a ispresijecano je slabim tokovima vode, poslije 9 m kanal je preuzak za prolazak čovjeka. Cijelim meandrom i na svim užim dijelovima jame osjeti se strujanje zraka kojeg jama guta prema još nepoznatim dijelovima, no za čovjeka se ovdje nažalost put zatvara. Iako strujanje zraka garantira nastavak ove jame, u nemogućnosti procijene dužine suženja mi se povlačimo zadovoljni što nam je jama dozvolila da se spustimo do 237 m dubine.

SUDIONICI

Na akciji od 22. do 24. rujna 2005. su sudjelovali:



Prečnica - bypass u Rapidografu

foto: Dalibor Reš

Speleološka udruga
“Estavela” – Kastav: Alen Kapidžić, Ante Škrobonja, Ivica Seitz, Maja Sulić, Boris Lipovac, Bojana Pavković, Snježana Zbašnik, Sanja Antolič, Igor Markanjević, Nikola Gruborović, Marija Postić, Dalibor Reš.

Speleološka udruga
“Spelunka” – Veprinac: Gorana Miščenić, Ivan Glavaš, Igor Jelinich, Silvana Vlahović.

KORIŠTENJA OPREMA

Ukupno je korišteno 315 m užeta Edelrid i Marlow promjera 9 i 10 mm i 36 karabinera i pločica. Jama je opremana inoks i čeličnim spit klinovima marke Raumer i Hilti promjera 8 mm.

Ulazna vertikalna do

“Rapidografa” – 100m, 10 mm Edelrid superstatic i 7 karabinera i pločica;

Rapidograf – dno 136 m
 – 100 m, 9mm Edelrid superstatic i 10 karabinera i pločica;

Rapidograf – ulaz u novi dio jame – 100 m, 9 mm Edelrid superstatic i 13 karabinera i pločica;

Novi dio – predzadnja vertikalna – 100 m, 9 mm Marlow static i 6 karabinera i pločica;

Posljednja vertikalna (P 12)
 – uže od 15 m

ZAKLJUČAK

Od 22. do 24. rujna 2005. navedeni speleolozi S.U. Estavela i S.U. Spelunka su topografski i fotografski snimili stare i novotkrivene dijelove jame i nastavili istraživanja u

svim potencijalnim smjerovima. Na dubini od -237 metra istraživači su došli do neprolaznog suženja u koje odlazi snažno strujanje zraka. Nažalost suženju se ne nazire skoro proširenje zbog čega se od daljnjih istraživanja u dubinu odustaje do daljnjega. Primijećeni dimnjaci nisu procijenjeni kao interesantni za pronalazak prolaza u dubinu, a osim proširivanja suženja na kraju meandra članovi akcije nisu pronašli niti jednu drugu perspektivu. Jama “Snježna kraljica”, duboka 237 metra, druga je jama po dubini na području Japaga i završava na isti način kao većina velikih jama na području: suženjem i jakim protokom zraka.

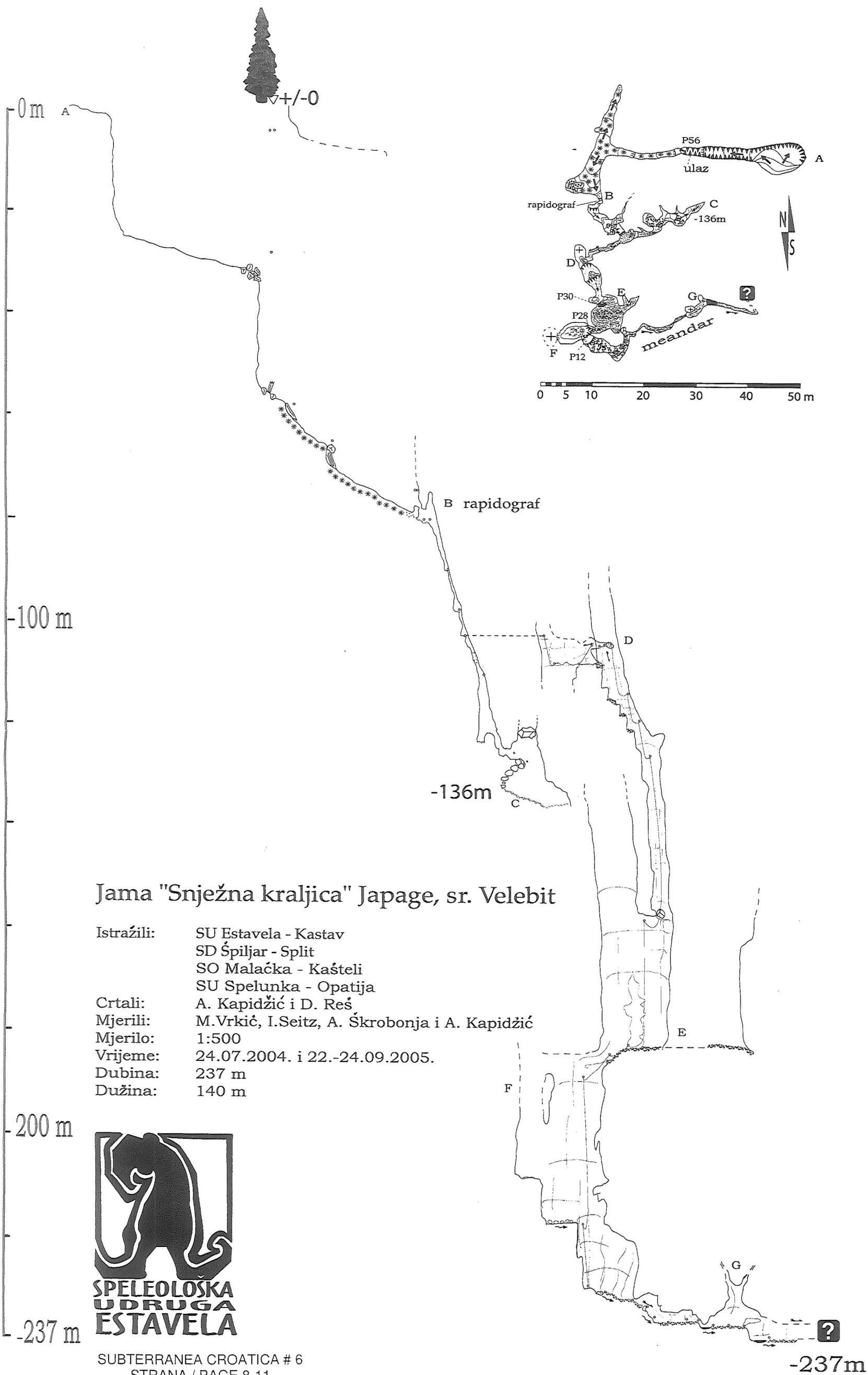
LITERATURA:

Kapidžić. A., (2004): Speleološki kamp “Paleži ‘04.’”, Subterranea Croatica, br. 3., str. 8-15.

SUMMARY

Snježna kraljica pit (-237 m)

In autumn 2005 Speleological society Estavela organised the sequel to the exploration of ‘Snježna kraljica’ cave, first encountered and explored during the speleological camp ‘Paleži 04’. The cave is situated in the area of Japag, in the vicinity of Pazarište in central Velebit. The members of Estavela accompanied by their colleagues from Speleological society Spelunka explored the cave up to 237 meters in depth. Newly discovered parts of the cave were topographically and almost the whole cave photographically filmed. The cave ends in a long narrowing at a meander too narrow for a human to go through. As most deep caves in Japag, ‘Snježna kraljica’ also experiences strong air flows at its end. Preceded by ‘Šlapica cave’ (-282m), ‘Snježna kraljica’ is the second deepest cave in the area of Japage.



Jama "Snježna kraljica" Japage, sr. Velebit

Istražili: SU Estavela - Kastav
 SD Špiljar - Split
 SO Malačka - Kašteli
 SU Spelunka - Opatija

Crtali: A. Kapidžić i D. Reš

Mjerili: M.Vrkić, I.Seitz, A. Škrobonja i A. Kapidžić

Mjerilo: 1:500

Vrijeme: 24.07.2004. i 22.-24.09.2005.

Dubina: 237 m

Dužina: 140 m

